

УДК 373.3.016:811.1612]:001(477)

DOI: 10.32626/2309-7086.2025-22.209-217

Олеся Мартіна

ORCID 0000-0002-2829-5483,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методик початкової освіти,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

Наталя Третяк

ORCID 0000-0001-7421-7438,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методик початкової освіти,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ (у світлі педагогічних ідей Івана Огієнка)

У статті досліджено процес формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у контексті Нової української школи, розглянуто педагогічні ідеї Івана Огієнка як важливу теоретичну основу. Особливу увагу приділяємо значенню педагогіки партнерства, інтеграції духовних, моральних і соціальних аспектів діяльності педагога, а також розвитку ключових компетентностей, необхідних для сучасного освітнього процесу.

У дослідженні підкреслюється важливість особистісно-орієнтованого підходу, який передбачає розвиток індивідуальних здібностей, творчої самостійності та професійно-значущих якостей здобувачів вищої освіти; вказано, що ефективне формування компетентностей можливе через застосування інтерактивних і активних методів навчання, проєктної діяльності, кейс-методів, рольових ігор та партнерської взаємодії з учнями, батьками та колегами. Використання таких методик сприяє розвитку комунікативних, соціальних та морально-духовних компетентностей, формує готовність до педагогічної рефлексії та самовдосконалення.

Особливу увагу приділено поєднанню педагогічних ідей Івана Огієнка з сучасними концепціями Нової української школи. Наголошено, що принципи духовності, національної свідомості та партнерства, закладені І. Огієнком, залишаються актуальними та можуть стати методологічною основою підготовки нової генерації вчителів, здатних до ефективної організації освітнього процесу.

Ключові слова: професійна компетентність, майбутній учитель початкових класів, Нова українська школа, Іван Огієнко, педагогіка партнерства, інтерактивні технології, духовно-моральні компетентності, партнерська взаємодія, методична підготовка, компетентнісний підхід.

Постановка проблеми. У сучасних соціально-економічних умовах істотно видозмінюється професійна підготовка майбутніх учителів. Саме з появою Нової української школи зростають і вимоги до професійної підготовки вчителя. Діяльність учителя на сьогоднішній день носить багатофункціональний характер. Ця умова і є тією рушійною силою, яка підштовхує систему вищої професійної освіти і, зокрема, професійну підготовку – бути більш особистісно орієнтованою.

Особистісно-орієнтований підхід в системі педагогічної освіти розглядається як орієнтація, спрямована на розвиток індивідуальних здібностей і особливостей професійного становлення майбутнього вчителя, формування професійно-значущих якостей його особистості, так само його творчої індивідуальності [4]. Адже саме творча, індивідуальна, неординарна, така, що має свій стиль викладання, особистість учителя здатна виховувати та навчати самостійних і успішних школярів.

Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів нерозривно пов'язане з ідеями, що були закладені у науково-педагогічній спадщині Івана Огієнка. Учений наголошував, що справжній педагог має бути не лише носієм знань, а й вихователем національно свідомої особистості, здатної до духовного, морального та культурного зростання [3, с. 11]. У цьому контексті професійна компетентність учителя початкової школи в умовах Нової української школи повинна включати високий рівень мовно-комунікативних умінь, здатність до партнерської взаємодії, педагогічної рефлексії та самовдосконалення, що повністю узгоджується з огієнківським розумінням місії педагога як духовного провідника народу.

Концепцією Нової української школи передбачено розбудову освітнього процесу на компетентнісних засадах, що знайшло відображення в Законі України «Про освіту», Державному стандарті початкової освіти, Державному стандарті базової середньої освіти. Реалізація нових Державних стандартів передбачає готовність учителів, а саме володіння ключовими компетентностями, закладеними на законодавчому рівні [1]. В українському нормативному полі здійснено спробу описати компетентності вчителя Нової української школи у професійному стандарті «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» [7]. Разом із тим спостерігаємо тенденцію щодо недостатнього врахування Європейських рамок компетентностей у нових документах, відсутність у них траєкторії професійного розвитку вчителя, розбіжності між переліком компетентностей у різних нормативно-правових актах.

Проблему формування професійної компетентності досліджували зарубіжні та вітчизняні науковці, а саме, В. Андрущенко, І. Бех, В. Бондар, С. Гончаренко, М. Євтух, І. Зязюн, В. Каплінський, Л. Карпова, І. Коновальчук, Н. Кузьміна, О. Кучерявий, Е. Лузік, А. Маркова, Л. Мітіна, О. Овчарук, О. Пометун, О. Пехота, П. Сорокіна, У. Уоллер, Л. Хоружа, М. Шмир та ін. Зокрема, професійним компетентностям учителя присвячено дослідження В. Безпалька, О. Дубасенюк, І. Зимньої, І. Зязюна, Л. Карпової, Н. Кузьміної, В. Лозової, М. Лук'янової, Ю. Рашкевича, С. Сисоєвої, Л. Хоружої та ін.

З одного боку, це свідчить про інтерес до цієї проблеми та її актуальність у науковому середовищі вже досить тривалий час, а з іншого – теоретичні дослідження містять певні розбіжності у розумінні понять «компетентність», «професійна компетентність», «педагогічна компетентність».

Метою статті є теоретичне обґрунтування формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів, а також аналіз способів реалізації цих ідей у сучасному освітньому процесі з урахуванням педагогічної спадщини Івана Огієнка та концепції Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Проблема підвищення рівня професійної компетентності майбутнього вчителя, здатного творчо мислити, моделювати освітній процес, бути генератором та реалізатором ідей, упроваджувати нові технології в процес навчання та виховання є актуальною в сучасних умовах. Це зумовлено, по-перше, тим, що професіонально компетентний вчитель позитив-

но впливає на формування творчого учня, по-друге, може досягнути кращих результатів у своїй діяльності, по-третє, реалізує свої творчі можливості [8, с. 35].

У процесі підготовки майбутнього вчителя початкових класів важливо враховувати ідею І. Огієнка про вчителя як духовного наставника народу. Учений підкреслював: «Учитель повинен бути носієм високої духовності, щоб його слово й приклад ставали моральним дороговказом для вихованців» [3, с. 12]. Це положення актуальне й сьогодні, адже професійна компетентність сучасного педагога має містити не лише методичну й дидактичну підготовку, а й здатність формувати в учнів моральні орієнтири, національну свідомість та соціальну відповідальність.

Ідеї Івана Огієнка знаходять своє відображення в сучасній парадигмі Нової української школи, яка спрямована на формування компетентностей, розвиток критичного мислення та виховання національно свідомої особистості. Погляди вченого на значення рідної мови, культури й духовності можуть бути покладені в основу підготовки майбутніх учителів початкових класів. Зокрема, організація уроків української мови та літературного читання у форматі партнерської взаємодії, виховання через слово та приклад учителя, впровадження інтегрованих курсів – усе це відповідає огієнківським засадам, що «справжня школа має будуватися на рідній мові, бо тільки вона може виховати в учня любов до свого народу й відповідальність перед ним» [3, с. 13].

Динаміка сучасного життя суттєво впливає на підходи до освітнього процесу в усіх розвинених країнах і визначає актуальними такі аспекти: розвиток навичок прийняття рішень, уміння використовувати інформаційні технології та ефективно спілкуватися в мультикультурному суспільстві [9, с. 95].

В європейських рамках соціального розвитку формування особистісних компетентностей, необхідних для ефективного функціонування в суспільстві, пов'язане з розвитком навичок вирішення проблем. Європейський парламент опублікував указівки щодо визначення основних компетентностей як основи для ефективного міжособистісного спілкування. Зокрема, запропоновано такі компетентності:

1. Спілкування рідною мовою, що є необхідною умовою для повноцінної участі особистості в суспільстві.
2. Комунікація іноземною мовою, що дозволяє сприймати та інтерпретувати інформацію іноземною мовою відповідно до соціальних контекстів.
3. Математичні вміння в науковій і технологічній діяльності, що реалізуються в здатності виконувати різні види розрахунків для вирішення низки повсякденних проблем, використання споруд та пристроїв, необхідних для комфортного життя, використання отриманих знань для висновків на основі фактів.
4. Цифрові вміння – здатність використовувати різні види програмного забезпечення для роботи з інформацією, текстами, мультимедійними базами даних та організації спілкування тощо.
5. Уміння вчитися, що є визнанням та використанням можливостей саморозвитку, визначення цілей і стратегій самозмінюваної якості та методів навчання.
6. Соціальні та громадянські вміння, які є здатністю людей ефективно брати участь у соціальному та професійному житті. Ця компетентність стосується фізичного та психічного здоров'я, формування уявлень про моральні та соціальні стандарти життя, здатності знаходити баланс між особистим життям та професійною діяльністю, а також здатність критично мислити та дотримуватися правил верховенства права людини, позиція толерантності щодо цінності особи.
7. Ініціативність та підприємництво – це здатність людини перетворювати ідеї на дію. Ця компетентність зумовлена формуванням людських здібностей до планування, організації діяльності, управління прогресом, аналіз

- та прогнозування результатів, оцінки ризиків та власних ресурсів, здатності працювати в команді та виявляти лідерські якості та мотивацію, наполегливість у досягненні цілей.
8. Культурна свідомість і творча експресія, що втілюються в розумінні важливості творчого вираження ідей, переживань та емоцій. Ця компетентність містить знання класичного мистецтва, основні культурні досягнення цивілізації, сучасні тенденції культури [9, с. 61].

Згідно з цим документом «компетентність» розглядається як поєднання знань і навичок у певному контексті. Ми вважаємо, що це визначення є цілком прийнятним, і погоджуємося, що компетентність стосується рівня формування навичок людини в певній галузі.

Основні компетентності повинні бути сформовані в середній школі, щоб у дорослому віці людина була компетентною або в отриманні подальшої освіти (здатності до навчання), або в професійній діяльності. Ключовим питанням тут є розроблення складних компетентностей на основі найважливіших, уже існуючих, базових, таких як мовна, комунікаційна, математична та інформаційна. Крім того, важливо формувати функціональні компетентності, які ведуть до критичного мислення, творчості, ініціативи, оцінки ризиків, прийняття рішень, самоконтролю тощо.

Отже, важливо формувати в молоді основні компетенції для розвитку загальної життєвої компетентності. Цей процес може підтримуватися найбільш ефективно за умови реалізації в системі освіти в певній державі, що доводить необхідність впровадження нових концепцій освіти. У зазначеному аспекті ідея реальної ефективності побудови навчальних стратегій на основі компетентнісного підходу, що дає можливість застосовувати знання для вирішення різних видів проблем, інтегрувати їх у різні сфери життя, бути незалежними в отриманні інформації та мобільними у своїй діяльності, стала популярною сьогодні.

Професійну компетентність майбутнього вчителя початкових класів більшість українських дослідників узагальнено визначають як сукупність його особистісних якостей, загальної культури і кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких у педагогічній діяльності дає оптимальний результат [6, с. 238].

Учені, розглядаючи концепцію популярності вчителя в моделі компетентності вчителя початкових класів та якості викладання, відокремлюють характеристики вчителя від особливостей фактичного викладання вчителя в класі й результатів учнів як продукту викладання. Особистісні характеристики науковці також називають професійною компетентністю вчителів початкових класів. У цій галузі дослідники приділяли особливу увагу різним аспектам специфічних для педагогічних працівників характеристик викладання, таким як професійні знання, професійні переконання щодо викладання та навчання, а також мотивації до вирішення проблем щоденного навчального заняття [6, с. 235]. На відміну від цих характеристик учителів, якість викладання означає якість навчання, яку вчитель може реалізувати під час взаємодії з учнями в класі. Науковці доходять висновку, що педагогічна компетентність учителя початкової школи позитивно впливає на якість викладання, що так само позитивно впливає на академічний розвиток учнів.

Зауважимо, що професійну компетентність учителя початкової школи трактують як сукупність знань, переконань і мотиваційних змінних, які емпірично пов'язані з професійним успіхом учителів з погляду якості викладання та здобуття освіти учнями. Серед мотиваційних змінних особливу увагу приділяють ентузіазму та самоефективності вчителя. Учителі початкових класів по-

винні мати здатність навчати і виконувати професійну та багатофункціональну роль у створенні ефективної атмосфери навчання. Професійна компетентність є однією з основних навичок, яку повинен мати вчитель. Професійні вчителі визначаються своїм ставленням, готовністю та інтелектуальними здібностями та безпосередньо визначають успіх молодших школярів у навчанні [6, с. 235].

На основі аналізу науково-педагогічної літератури складову професійної компетентності педагога визначено як:

- володіння різними методами навчання, знання дидактичних методів, прийомів та вмінь застосовувати їх у процесі навчання, знання психологічних механізмів засвоєння знань і умінь;
- інтегровану сукупність знань, умінь, навичок, компетенцій педагога, що актуалізуються в процесі його професійної діяльності, в межах якої виявляється система методичних знань, умінь, навичок, здібностей і особистих вольових якостей;
- багатокомпонентну систему, яка містить практичний досвід у галузі методики, готовність та спроможність ефективно розв'язувати стандартні та проблемні задачі, здатність до творчої самореалізації і постійного самовдосконалення;
- властивість особистості педагога, яка ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення занять за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактикометодичних знань і умінь з окремими розділами тем курсу, окремих етапів навчання і досвіду застосування;
- засвоєння педагогом нових методичних і педагогічних ідей, освітніх підходів (компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного) і технологій (активних, інтерактивних, розвивальних тощо);
- володіння інноваційними формами, методами і способами організації освітнього процесу [6, с. 235].

Формування професійної компетентності майбутнього вчителя передбачає організацію освіти педагога, яка могла б забезпечити постійне професійне зростання впродовж усього періоду активної педагогічної діяльності, що в сучасній науковій літературі відповідає поняттю «неперервна педагогічна освіта». Професійна компетентність учителя визначається через її основні показники: підготовленість до навчальної та науково-методичної діяльності, особиста педагогічна майстерність, інноваційність мислення, професійні прогностичні уміння [6, с. 235].

Виділяють такі компоненти професійної компетентності майбутніх учителів:

- мотиваційно-ціннісний (погляди, уявлення, сподівання, мотивації);
- когнітивно-технологічний (володіння відповідними знаннями та вміннями їх застосовувати на практиці);
- комунікативний (володіння культурою спілкування, здатність створювати атмосферу комфортності тощо);
- рефлексивно-діяльнісний (здатність до критичного самоаналізу, самооцінки, готовність до змін тощо);
- морально-етичний (поважання гідності дитини, такт, толерантність, емпатія тощо) [6, с. 237].

Ефективними шляхами формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти можуть бути:

- введення проблематики професійно-педагогічної компетентності до дослідницьких програм та навчальних планів підготовки спеціалістів на

- різних освітньо-кваліфікаційних рівнях; проведення науковотеоретичних конференцій та семінарів, практично-методичних нарад з актуальних проблем формування педагогічної компетентності;
- створення на базі кращих освітянських закладів експериментальних центрів, лабораторій для опрацювання виховних інновацій, розповсюдження передового досвіду творчих педагогічних працівників;
 - корегування та узгодження змісту освіти, навчальних планів та програм з метою орієнтації на основні компоненти професійно-педагогічної компетентності, розробка та запровадження нових курсів, що сприятимуть формуванню професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів початкової ланки освіти;
 - науково-методичне забезпечення підготовки педагогів, соціальних працівників, психологів вищих навчальних закладів з урахуванням основних видів компетенцій майбутніх спеціалістів;
 - розробка та видання типових програм, методичних посібників, підручників, методичних матеріалів;
 - розробка й запровадження нових методик навчання та виховання з метою формування конкурентоздатного працівника освітньої галузі;
 - використання засобів масової інформації з метою висвітлення кращого педагогічного досвіду;
 - вивчення світового педагогічного досвіду, адаптація кращих прикладів формування педагогічної компетентності;
 - ефективне застосування інноваційних програм освітніх технологій;
 - науково-методичні розробки з питань стратегії розвитку освітнього процесу, використання інноваційних форм і методів індивідуального чи групового пошуку;
 - використання творчого потенціалу вчителів-практиків та науковців в удосконаленні освітнього процесу [6, с. 235].

Реалізація цих шляхів, на нашу думку, дозволить забезпечити підготовку нової генерації вчительських кадрів, які візьмуть на себе роль провідника в процесах навчання та виховання підрастаючого покоління.

Сучасна початкова освіта перебуває у процесі оновлення, що зумовлює необхідність переосмислення традиційних підходів до організації навчання. Важливо, щоб майбутні вчителі не лише оволодівали методикою викладання, а й засвоювали нові моделі педагогічної взаємодії, засновані на співробітництві та довірі. Саме тому особливого значення набуває педагогіка партнерства, яка виступає ключовим чинником формування професійної компетентності педагога й розвитку особистості молодших школярів [5, с. 88].

Формування педагогіки партнерства в підготовці майбутніх учителів початкової школи ґрунтується на поєднанні інтерактивних методів, проєктної діяльності та тісної співпраці з батьками й громадою. Як підкреслює Іван Огієнко, справжнє виховання можливе лише у взаємоповазі та духовній єдності, що перегукується з ідеями Нової української школи про партнерську взаємодію учнів, учителів і батьків [3, с. 11]. У цьому контексті вітчизняні науковці акцентують на важливості діалогу, співпраці та толерантності у процесі навчання. Інтерактивні технології (робота в групах, дискусії, рольові ігри) та проєктна діяльність забезпечують формування в учнів навичок комунікації, відповідальності та здатності працювати в команді, а для майбутнього вчителя – є важливим досвідом реалізації принципів партнерства на практиці.

Важливим аспектом реалізації педагогіки партнерства є формування в майбутніх учителів здатності до рефлексії та самовдосконалення [5, с. 85].

Педагог повинен аналізувати власну діяльність, оцінювати ефективність застосованих методів, урахувати індивідуальні потреби учнів і коригувати освітній процес у співпраці з колегами та батьками. Такий підхід відповідає ідеям І. Огієнка про необхідність високого духовного та морального рівня педагога, який слугує прикладом для учнів і впливає на формування їхніх ціннісних орієнтирів. У контексті Нової української школи це означає, що вчитель є не лише носієм знань, а й координатором партнерської взаємодії, здатним створювати умови для самостійного пізнання та розвитку учнів [3, с. 12].

Застосування активних та інтерактивних методів навчання є ключовим інструментом реалізації педагогіки партнерства. Використання групових проєктів, кейс-методів, ролевих ігор та інтегрованих завдань дозволяє здобувачам відпрацьовувати навички колективної роботи, спільного прийняття рішень і взаємної підтримки. Такий практичний досвід формує у майбутніх педагогів впевненість у застосуванні партнерських підходів у класі, а учні отримують можливість активно брати участь у процесі навчання, розвивати критичне мислення та соціальні компетентності. Ці аспекти створюють основу для цілісної підготовки вчителя, поєднуючи теоретичну підготовку з практичним освоєнням принципів педагогіки партнерства [5, с. 85].

Висновки. Отже, педагогічна спадщина Івана Огієнка має значний потенціал для сучасної підготовки майбутніх учителів початкової школи, адже в ній органічно поєднано духовні, моральні та професійні аспекти діяльності педагога. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя у світлі ідей ученого передбачає інтеграцію знаннєвого, ціннісного та діяльнісного компонентів. Концепція Нової української школи значною мірою перегукується з огієнківським розумінням ролі педагога як духовного наставника й провідника національних цінностей. Тому важливим орієнтиром у підготовці сучасного вчителя початкових класів є розвиток мовно-комунікативної, морально-духовної та соціальної компетентностей, що забезпечують готовність до педагогічного партнерства. Використання ідей Івана Огієнка у професійній підготовці сприяє гармонійному поєднанню традицій та інновацій в освіті, а також формуванню вчителя нової генерації – носія культури, моралі та високої педагогічної майстерності.

Список використаних джерел і літератури:

1. Державний стандарт початкової освіти (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#n8>
2. Закон «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 13.05.2018).
3. Климова К. Я. «Наука про рідномовні обов'язки» Івана Огієнка: сучасне прочитання у контексті формування національно-свідомої мовної особистості здобувача вищої освіти. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*. 2024. № 4. С. 11–17.
4. Концепція «Нова українська школа» URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення 13.05.2018).
5. Мартіна О. В., Третяк Н. В., Гордійчук М. С. Основні чинники організації партнерської взаємодії учасників освітнього процесу в умовах Нової української школи. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: збірник наукових праць / [гол. ред. Н. В. Бахмат]. Київ: Міленіум, 2023. Вип. 34 (1–2023). С. 85–97. URL: <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/283942>.
6. Мартіна О. В., Третяк Н. В., Гордійчук М. С. Сучасні тенденції професійної підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: збірник наукових праць / [гол. ред. Н. В. Бахмат]. Київ: Міленіум, 2024. Вип. 36 (1–2024). С. 235–248.

7. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства соціальної політики № 1143 від 10.08.2018 р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61635/ (дата звернення: 10.04.2019).
8. Толочко С. В. Концепція та методика формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти: монографія. Київ: Вид-во НПУ ім. П. Д. Драгоманова, 2019. 376 с.
9. Хоружа Л. С. Інноваційні підходи до професійної підготовки вчителя початкової школи. Київ: Наукова думка, 2022. 280 с.

References:

1. Derzhavnyi standart pochatkovoï osvity (u redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 lypnia 2019 r. № 688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#n8>. (in Ukr.).
2. Zakon «Pro osvitu». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (data zvernennia 13.05.2018). (in Ukr.).
3. Klymova, K. Ia. (2024). «Nauka pro ridnomovni oboviazky» Ivana Ohienka: suchasne prochytannia u konteksti formuvannia natsionalno-svidomoï movnoi osobystosti zdobuvacha vyshchoï osvity. *Akademichni studii. Seriia «Humanitarni nauky»*. № 4. S. 11–17. (in Ukr.).
4. Kontseptsiiia «Nova ukrainska shkola» URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (data zvernennia 13.05.2018). (in Ukr.).
5. Martina, O. V., Tretiak, N. V., Hordiichuk, M. S. (2023). Osnovni chynnyky orhanizatsii partnerskoi vzaiemodii uchasnykiv osvithnoho protsesu v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*: zbirnyk naukovykh prats / [hol. red. N. V. Bakhmat]. Kyiv: Milenium. Vyp. 34 (1–2023). S. 85–97. URL: <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/283942>. (in Ukr.).
6. Martina, O. V., Tretiak, N. V., Hordiichuk, M. S. (2024). Suchasni tendentsii profesiinoï pidhotovky maibutnikh pedahohiv. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*: zbirnyk naukovykh prats / [hol. red. N. V. Bakhmat]. Kyiv: Milenium. Vyp. 36 (1–2024). S. 235–248. (in Ukr.).
7. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity»: nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky № 1143 vid 10.08.2018 r. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61635/ (data zvernennia: 10.04.2019). (in Ukr.).
8. Tolochko, S. V. (2019). Kontseptsiiia ta metodyka formuvannia nauково-metodychnoi kompetentnosti vykladachiv u systemi pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity: monohrafiia. Kyiv: Vyd-vo NPU im. P. D. Drahomanova. 376 s. (in Ukr.).
9. Khoruzha, L. S. (2022). Innovatsiini pidkhody do profesiinoï pidhotovky vchytelia pochatkovoï shkoly. Kyiv: Naukova dumka. 280 s. (in Ukr.).

Olesia Martina, Nataliia Tretiak

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF A FUTURE TEACHER IN THE CONTEXT OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL (in the Light of Pedagogical Ideas of Ivan Ohienko)

The article examines the process of forming professional competence of future primary school teachers in the context of the New Ukrainian School, considering the pedagogical ideas of Ivan Ohienko as an important theoretical basis. Special attention is paid to the importance of partnership pedagogy, the integration of spiritual, moral, and social aspects of a teacher's activities, as well as the development of key competencies necessary for the modern educational process. The study emphasizes the importance of

a personality-oriented approach, which involves the development of individual abilities, creative independence, and professionally significant qualities of higher education applicants. It is indicated that effective formation of competencies is possible through the use of interactive and active learning methods, project activities, case methods, role-playing games, and partnership interaction with students, parents, and colleagues. The use of such techniques contributes to the development of communicative, social, and moral and spiritual competencies, forms a readiness for pedagogical reflection and self-improvement. Special attention is paid to the combination of Ivan Ohienko's pedagogical ideas with modern concepts of the New Ukrainian School. It was emphasized that the principles of spirituality, national consciousness and partnership, laid down by I. Ohienko, remain relevant and can become the methodological basis for training a new generation of teachers capable of effectively organizing the educational process.

Key words: professional competence, future primary school teacher, New Ukrainian School, Ivan Ohienko, partnership pedagogy, interactive technologies, spiritual and moral competences, partnership interaction, methodological training, competency-based approach.

Отримано: 06.09.2025 р.

УДК 811.161.2'35

DOI: 10.32626/2309-7086.2025-22.217-222

Зоряна Мацюк

ORCID 0009-0006-8241-8719,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти,

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Марія Фенко

ORCID 0000-0003-2000-2348,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти,

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС КРИЗЬ ПРИЗМУ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У статті розглянуто основні зміни, внесені до нової редакції «Українського правопису», та їхній вплив на процес викладання освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Визначено напрями інтеграції правописних новацій у навчальному процесі, запропоновано матеріали, які сприятимуть виробленню практичних навичок використання сучасних мовних норм у професійному середовищі.

Ключові слова: український правопис, правописні новації, професійна мовна компетентність, фахова підготовка студентів, професійне спрямування, інноваційні методики.

Постановка проблеми. Мова є однією з головних ознак нації й проявляється у мовленнєвій діяльності її представників. Вона слугує основним універсальним засобом спілкування, а також забезпечує організацію та узгодження